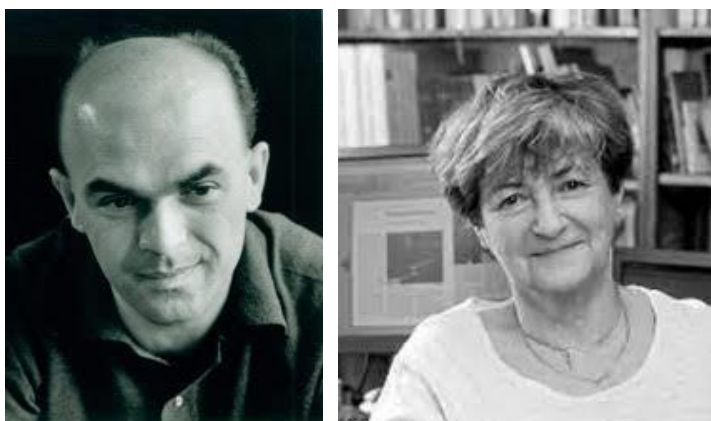

FEUER MÁRIA INTERJÚ KOCSÁR MIKLÓSSAL (1975)

DIVAT VAGY EGYÉNISÉG¹

F. M.: – Minél jobban bővül a sorozat hozzászólóinak névsora, minél több véleménnyel ismerkedünk meg, annál érdekesebben tűnik elő, hogy az alapvető kérdésekben nézetazonosság uralkodik. S ha az eddig nyilatkozók bizonyos részletkérdések-ben szemben álltak is egymással, abban egyetértettek, hogy a magyar alkotásoknak felismerhető, közös jegyeik vannak. Az eddig kialakult álláspont nagyjából megegyezik a magyar zeneszerzés helyzetével: az egyéni jellegzetességek mellett kétségtelenül észlelhető valamiféle sajátos összetartó erő. Kocsár Miklósnak mi a véleménye erről?

K. M.: – Az eddig olvasható vélemények között egy sem volt, amelyiknek lényeges gondolatait ne írnám alá –, ha néha vitatkozni támadt is kedvem. Így hát a maga összefoglalójával is egyetérték, csupán az egyéniség jegyeit hangsúlyoznám erőteljesebben. Azt hiszem, a magyar zeneszerzők egyik legfontosabb közös jellemvonása, hogy egyéni utakon járnak, egyénien alakították ki, csiszolgatták saját kifejezési eszközeiket, egyéni mondanivalójuk van, egyszerűen: kiépítették és meg-tartották személyiségüket.

F. M.: – Úgy gondolja, hogy a kvalitás is egyike a felismerhető jegyeknek?

K. M.: – Feltétlenül. A művekre mindig jellemző a zenei építkezés tudatossága, a formálás igénye, az a rend, amely összetartja a kompozíciót, s amely az adott darab zenei gondolataihoz alkalmazkodik. Az egyes alkotók mindezt egyénien valósítják meg, megoldásaik mívéssége azonban végül is közös jeggyé válik, s ez még azoknál a fiatal zeneszerzőknél is észre-vehető, akik buzgóbban követik a napi áramlatokat.

¹ Feuer Mária: Pillanatfelvétel. Magyar zeneszerzés, 1975–1978 (Zeneműkiadó Budapest, 1978). (Hangfelvételekkel és kottaillusztrációkkal bővített közreadás.)

F. M.: – Közismert, gyakran emlegetett tény, hogy a magyar zeneszerzés a felszabadulás utáni években mennyire belterjes volt, s hogy évtizedekkel maradt el az európai fejlődés mögött. Amikor viszont módja nyílt rá körülbelül az Ön generációjának első jelentkezésével egyidejűleg –, rendkívül gyorsan tájékozódott, és magába szívta az eredményeket. Véleménye szerint minek köszönhető, hogy elkerülhette a divatos áram-latok egyéniségeket elmosó hatását?

K. M.: – Annak a fáziseltolódásnak, amelyre most célzott. Amikorra bekapcsolódtunk a nemzetközi fejlődésbe, addigra észrevehettük, hogy nemigen lehet összeegyeztetni a korszerűség és az időállóság kritériumait. Aki nemzetközi feltűnést akar kelteni, annak minden évben valami újhoz kell alkalmazkodnia. Ez pedig nem hagy időt az elmélyülésre, a csiszolódásra. S mialatt mi évtizedes lemaradásunkat igyekeztünk behozni, rájöttünk, hogy a korszerű kifejezés mód alapvetően fontos ugyan, de az eszközök egyénivé csiszolása többet ér a divat-hajhászás, a tiszavirág életű siker felületességénél. Mert a divatnak hódoló komponálás egyik jellegzetessége a mulékonyság: igen nagy propagandaapparátus és manipulációs erő kell ahhoz, hogy a tegnapi szenzáció alkotója mára ne süllyedjen az ismeretlenségbe.

[Repliche No. 1 I. Sostenuto](#) (1:22)

© 2000 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Matuz Istvánnak és Fábán Mártának

REPLICHE
PER FLAUTO E ZIMBALO UNGHERESE (O CLAVICEMBALO)

1. Sostenuto KOCSÁR Miklós

Flauto

Zimbalo ungherese

p cant.

pp *p* *mp*

Poco più scorrevole

pp *p cantabile* *p* *pp*

tornando

mp *mf*

al Tempo I. *calando*

p *pp* *mp*

© 1971 by Universal Music Publishing Editio Musica Budapest

Z. 6084

2. sz. replika (10:18)

© 2000 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Tarjáni Ferencnek és Fábán Mártának

Replique No. 2

KOCSÁR Miklós
(*1933)

I Moderato

The musical score is written for two instruments: Corno (in Fa) and Zimbaló. The tempo is marked 'I Moderato'. The score consists of three systems of staves. The first system shows the Corno and Zimbaló parts with dynamic markings *pp* and *p*. The second system continues the melody with dynamic markings *mf* and *mp*. The third system shows the Corno part with dynamic markings *p* and *pp*. A large, semi-transparent 'EMR' watermark is visible across the middle of the page.

3. replika (9:51)

© 2000 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Replique N° 3

KOCSEK Miklós
(1933-2019)

Maestoso

Cimbalom solo

f marc. (♩) *mf* (♩) *mp*

Allegro

p

mp

cresc.

pochiss. rit.

a tempo

mf *mp*

© 1984 by Universal Music Publishing Editio Musica Budapest

Z. 12 646

F. M.: – Az Ön fuvola-cimbalom duója, a Repliche a tavalyi, külföldön rendezett magyar estek egyik legsikeresebb darabja volt: 1975-ben hat fesztiválon és számos külföldi koncerten játszották kiemelkedő sikerrel. Nyugodtan megkérdezhetem tehát, mennyire tartja fontosnak a nemzetközi elismerést? Mert az Ön által is vallott magyar alkotói magatartás sugallhat olyan következtetést is, hogy a pillanatnyi külső visszhang nem fontos...

K. M.: – Nem hiszem, hogy akadna zeneszerző, aki ezt őszintén vallaná. Nemzetközi kapcsolatok nélkül megint csak a belterjesség veszélye fenyegetne, és önmagunk megítélése torzulna el, ha nem nyílna módunk az összehasonlításra. Ettől eltekintve, személy szerint is mindenkinek szüksége van az ismételt előadásokra, a különböző tolmácsolásokra, a mű akkor kezd el élni, kivirulni, ha más és más előadók szólaltatják meg. A Replichénél figyelhettem meg, mennyit alakult az egyes előadásokon, mennyire másképpen játszott például ugyanaz a Fábián Márta az egyik vagy a másik fuvolaművésszel. Pedig ez a darab nem hagyatkozik az előadók pillanatnyi ötleteire; minden mozzanatában kötött, mégis a hangversenyek gyakorlatában érett meg. A fesztiválokra való szereplés akár önállóan, akár nemzeti est keretében rendkívül fontos tanulságokkal szolgál, és rendkívül fontos további kapukat nyithat meg. A Zeneműkiadó ez irányú szervező tevékenységét szinte már közhely dicsérni, mégis meg kell ismételni, hogy ők tették a legtöbbet zenénk nemzetközi propagálásáért. Persze, igazuk van azoknak, akik már előttem elmondták, mennyire szórványos és kezdetleges még a magyar zene elismerése. Azt hiszem, a folyamat sikere nagyon sok türelmet követel, éppen azért, mert nem a divat színeiben akarunk feltűnni, hanem értékeinket szeretnénk megmutatni. Az értékek végleges kialakulását természetesen az idő dönti majd el.

F. M.: – Az új zenéssel ismerkedő külföldiek gyakran használják a folklorisztikus jelzőt. Olyankor is, amikor az illető kompozíciónak nincs semmiféle népzenei vonatkozása. Felületesség ez, elhamarkodott véleménynyilvánítás, vagy esetleg zeneszerzőinket csakugyan olyan mélyen átítatta a folklór, hogy hatása öntudatlanul is érvényesül?

K. M.: – Az utóbbit hiszem. A magyar folklór rendkívül erőteljes. Közvetlen vagy közvetett hatását könnyen észreveszik tehát a kívülállók, s mi magunk akkor sem szabadulhatunk tőle, ha nem is gondolunk ihletésre. Természetes, hogy a népzene ma már másképpen termékenyíti meg az alkotói fantáziát, mint felfedezésének korszakában Bartók és Kodály műveit. De úgy érzem, a népzene hatása és a korszerű eszközök használata ma sem ellentétes egymással; számos olyan valóban modern szellemű alkotás született, amelyben a népzene közvetlen

vagy közvetett inspirációja kimutatható, ilyen Maros Siratója vagy Bozay citeradarabja. Hosszan lehet sorolni példákat arra is, hogy milyen sokféleképpen, mennyire különböző áttételekkel jelentkeznek a folklorisztikus ösztönzés – gyakran tudatos, gyakran öntudatlan ereje: Bozay darabjaiban, például a Pezzo sinfonicóban vagy az Intervalliban színfoltként bukkannak fel bizonyos fordulatok. Durkó szinte valamennyi kompozíciójában egy valóságos vagy imaginárius magyar hagyomány él tovább. Hasonlóan bonyolult, áttételes a hatás Kurtág cimbalomdarabjában, a Szálkákban: ez a mű a népi siratók szellemét idézi anélkül, hogy hangjaiban hasonlítana valamelyik siratódallamunkhoz.

F. M.: – A magyar népzene hatásának ez a vonulata egyúttal az európai zenetörténet tradícióiba kapcsolja a zeneszerzőket: a lamentók ősi fájdalomához, a gregorián zene felidézéséhez vezet. De engedje meg, hogy visszatérjek a népzene alapanyagának kérdéséhez. Ön ugyanis a Rádió népzenei rovatának vezetőjeként bizonyára pontosan érzékeli, milyen igényeket elégítenek ki a közvetlen népdalfeldolgozások, és milyen célt szolgálnak a Sebő-együttes, illetve a nyomukban járó fiatalok kísérletei.

K. M.: – Ez a téma olyan összetett, hogy kifejtése önálló sorozatot igényelne. Kérdéseire ezért csak röviden és leegyszerűsítve próbálok felelni. Hogy a közvetlen, egyszerű népdal-feldolgozások tömegére mekkora szükség van, azt nem is kell mondani, elég ékesen bizonyítják maguk a rádióműsorok. Feladatunk csak az, hogy minél színvonalasabban elégítsük ki hallgatóink igényeit. Ami a fiatalok népzenei megnyilvánulásait illeti, jóval egyszerűbb a dolgunk. Ezek az együttesek saját maguk találtak kapcsolatot a népzenevel és közönségükkel. Interpretálásukban sokféle módon kél életre a népzene: eredeti formájában, utánozva, vagy saját elképzeléseik szerint alakítva. Ez a mozgalom sok értéket hozott felszínre. Nemcsak arra gondolok, hogy a fiatalok megszólaltatnak feledésbe merült népi hangszereket, hanem arra is, hogy élővé teszik a népzene-kutatás munkájának tudományos eredményeit. A Rádió korán figyelte erre a jelenségre: legjobbjait felkarolta, támogatta, népszerűsítette. Olykor azonban az is előfordul, hogy egyes próbálkozások eltorzítják, kifordítják az eredeti népzenei modellt. Ezekkel természetesen nem értünk egyet. Mindehhez hozzá kell tennem, hogy a mozgalom hasznos szolgálatot tesz a népzene ügyének, gondolom mégsem tartozik a mai zene fejlődésének legfőbb vonulatába.

F. M.: – És a mai zene fejlődésének legfőbb vonulatába tartozó alkotásokat ösztönözheti-e a Rádió?

K. M.: – Igen fontos feladatunknak tartjuk, hogy megnyerjük zeneszerzőink legjobbjait. Említettem az előbb, hogy a folklór inspirációja mindannyiunk alkotásaiban nyomon követhető, a népzenei rovat ösztönzése mégsem erre vonatkozik. Mi elsősorban olyan színvonalas, igényes, korszerű eszközökkel élő népdalfeldolgozásokat várunk zeneszerzőinktől, amelyek egyéni ötleteikkel, invenciózus megoldásaikkal színe-sebbé, gazdagabbá tehetik műsorainkat. Előtérbe helyeztük a különböző összeállítású, esetenként népi hangszereket is foglalkoztató, kamarazenei igényű feldolgozásokat, mert úgy véljük, hogy ezek elvezethetik a széles közönséget a magasabb rendű műzenei alkotások befogadásához.

VÁLOGATÁS
KOCSÁR MIKLÓSRÓL és KOCSÁRNÉ HERBOLY ILDIKÓRÓL
A PARLANDÓBAN MEGJELENT ÍRÁSOKBÓL

[Ordasi Péter: Kocsár Miklós \(1933*\) vokális stílusának jellemző elemei \(3/1.\) \(pdf\)](#)

(2018/1.)

[Ordasi Péter: Kocsár Miklós vokális stílusának jellemző elemei \(2.\) A felhang akkord \(pdf\)](#)

(2018/2.)

[Dr. Ordasi Péter: Kocsár Miklós vokális stílusának jellemző elemei \(3/3.\) Bartók Béla stílusának elemei Kocsár Miklós kórusművében \(A Tűzciterák /1973/című nőikar alapján\) \(pdf\)](#)

(2018/3.)

[Kocsár Miklós zeneszerzőt köszöntjük 85 éves születésnapja alkalmából \(Ábrahám Mariann\) \(pdf\)](#)

(2018/8.)

[KOCSÁR MIKLÓS \(1933-2019\) EMLÉKÉRE](#)

[- Kocsár Miklós \(1933-2019\) \(LFZE\)](#)

[- „Egy szál virág”. \(Stébel Ildikó\) \(pdf\)](#)

[- Ábrahám Mariann: Tanít a szerző. Kocsár Miklós: 15 könnyű zongoradarab \(pdf\)](#)

- Dr. Ordasi Péter előadása Kocsár Miklós, Nagy László Csodafiú-szarvas című versére írott műve apropóján az Erkel Ferenc Vegyeskar 2007. évi nyári táborában, Gyomán (You Tube film)

- Dr. Ordasi Péter: Csodafiú-szarvas (Napkút Kiadó, 2019) (Szabó Soma)

- Bieliczkyné Buzás Éva: Emlékezés Kocsár Miklós zeneszerzőre (pdf)

- Kocsár Miklós: Emlékképek a XX. század 50-es éveiből – vázlatok szimfonikus zenekarra (Hangfelvétel, 2016. október 23.) (MMA)

(2019/4.)

Kocsár Miklós nevét vette fel az Ajkai Zeneiskola és AMI (Ajka TV filmje /Németh Noémi)

(2021/6.)

90 ÉVE SZÜLETETT Kocsár Miklós (1933–2019). Feuer Mária: Nem divatot, korszerűséget (Élet és Irodalom, 1972. VII. 22.) (50 muzsikás műhelyében, Zeneműkiadó Budapest, 1976) // Portréfilm Kocsár Miklós zeneszerzőről. Rendező: Petrovics Eszter, operatőr: Sibalin György (MMA, 2014) (52:00)

(2023/6.)

Két új kismonográfia. Kocsár Miklós és Orbán György zeneszerzői életművéről (BMC-kiadó, 2023)

(2024/2.)

Kocsárné Herboly Ildikó születésnapjára. „Azért tanítottam, mert szerettem!” Fehér Anikó beszélgetése Kocsárné Herboly Ildikóval (Muzsika a katedrán. Fehér Anikó beszélgetése 25 magyar zenepedagógussal) (Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, 2011)

(2024/2.)